

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

منطق

رشته‌های ادبیات و علوم انسانی – علوم و معارف اسلامی

پایه دهم

دوره دوم متوسطه

کاظم اصغری

آذربایجان شرقی

علم منطق

- ✓ علم منطق در پی جلوگیری از خطای اندیشه است.
- ✓ خطای اندیشه را مغالطه یا سفسطه می‌گویند. مغالطات در واقع بیماری ذهن و اندیشه هستند.
- ✓ منطق‌دانان قواعد اندیشه را بیان می‌کنند تا خطاها را تشخیص دهیم.
- ✓ منطق‌دانان همچنین انواع خطاهای ذهن (مغالطات) را شناسایی و دسته‌بندی می‌کنند و راه‌های جلوگیری از آنها را نشان می‌دهند.
- ✓ انسان به صورت طبیعی بر اساس قواعد می‌اندیشد. علم منطق به شناسایی این قواعد می‌پردازد.
- ✓ ذهن در معرض لغزش و خطا قرار دارد، مخصوصاً در مواقع خاص و پیچیده و سخت.
- ✓ علم منطق به ما کمک می‌کند خطاهای ذهن را دقیق‌تر و سریع‌تر تشخیص دهیم.
- ✓ منطق علمی کاربردی است و دانستن قواعد آن کافی نیست، بلکه باید آن‌ها را رعایت کرد و به کار گرفت و این مستلزم تمرین و کسب مهارت عملی است.
- ✓ منطق را به شاقول بنایی تشبیه کرده‌اند. شاقول دیوار نمی‌سازد، بلکه راستی و کجی دیوار را می‌سنجد. منطق نیز فقط به سنجش تعاریف و استدلال‌های علوم می‌پردازد نه تولید علم.

کاربردهای منطق:

- ✓ علم منطق، پیش‌نیاز علم فلسفه است.
- ✓ علم منطق در تمام علوم کاربرد دارد و ابزاری است برای آن‌ها تا خود را بسنجند.
- ✓ منطق در تمام امور زندگی کاربرد دارد: در اندیشه، گفتار، تصمیمات، ...
- ✓ در شرایط زندگی امروزی که رسانه‌ها در کارند و اطلاعات انبوه تولید می‌شود، نیاز به منطق بیش از پیش احساس می‌گردد.
- ✓ در عالم سیاست، بازار و تجارت، وکالت و قضاوت و ... مغالطه زیاد صورت می‌گیرد؛ بنا بر این، منطق در اینجاها یاریگر ما خواهد بود.
- ✓ منطق در فن‌آوری هوشمند نیز کاربرد وسیعی پیدا کرده است.

دو بخش اصلی منطق:

- ✓ قلمرو منطق، اندیشه است.
- ✓ اندیشه دو نوع است: اندیشه در باب مفاهیم/ تصورات (تعریف) – اندیشه در باب عقاید/ تصدیقات (استدلال). تعریف به «چیست» پاسخ می‌دهد و استدلال به «چرا».
- ✓ اندیشه/ تفکر عبارت است از تلاش ذهن برای تبدیل مجهول به معلوم. ذهن وقتی به مجهولی برخورد می‌کند، به معلومات گذشته خود مراجعه می‌کند و با استفاده از آن‌ها مجهول خود را کشف و به معلوم تبدیل می‌کند.
- ✓ تصور عبارت است در نظر آوردن چیزی و تصدیق عبارت است از حکم یا خبر یا نسبت دادن چیزی به چیزی و نفی چیزی از چیزی. تصدیق به صورت جمله خبری می‌آید.

یادآوری:

انواع جمله	مثال
۱- جمله خبری (تصدیق)	خبر می‌دهد.
۲- جمله پرسشی	طلب فهم می‌کند.
۳- جمله عاطفی	شامل بیان آرزو، تعجب، دعا، نفرین و ... می‌شود.
۴- جمله امری	شامل امر و نهی است.

چند نکته در مورد مطالب درس

و

فعالیت‌ها و تمرین‌ها

- ✓ پاسخ به فعالیت‌ها و تمرینات برعهده دانش آموز است.
- ✓ از مطالب ستاره‌دار در امتحان و کنکور سؤال طرح نخواهد شد.
- ✓ مغالطه عبارت است هر گونه خطا و اشتباه در اندیشه، مربوط به الفاظ یا تعاریف یا استدلال‌ها، عمدی یا غیر عمدی.
- ✓ تعریف و استدلال دو نوع اندیشه و تفکر هستند ولی تصور و تصدیق دو نوع علم و دانش. علم و دانش، نتیجه تفکر و اندیشه است.